

de două ori in septimana: Joi-a si Sambata; era candu va pretinde imitantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Prețulu de prenumerațiune, pentru Austria: unu intregu 8 fl. v. a., dimetate de anu 4 fl. v. a., patrarin 2 fl. v. a. pentru Romania si strainetate: unu intregu 12 fl. v. a., dimetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresi si corespundintiele, ce privasu Redactiunea, administratiunea seu expeditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntle si alte comunicatiuni de interesu privata — se raspunde cate 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scaziutu. Prețulu timbrului cate 80 cr. pentru una data se antecipa.

Budapesta, in 11 mart. 1874.

De dominec'a trecuta — crisa materiale este deschisa. Modulul cum deschisu ea, si cum se procede intru preararea deslegarei ei, lu-aretam mai vale, sub o rubrica propria. —

Cumca urma-va dupa crisa mini-riale si o crisa de constitutiune seu de stema? — este o intrebare, pre care omea si-o pune, dar la care — nime nu sa se raspunda cu positivitate catu de mica.

Cea-ce nu se pote nega si ascunde ca — multi, forte multi, am pote dice marea majoritate a barbatiloru necopti de trecutu, dorindu astepa atare crisa; pre candu d'alta parte, mai toti cei angajati prin personele si folosele loru a miserabila sistema si politica de astadi, tare se temu de atare crisa, si — ar eta plecati, a aduce ori ce sacrificiu din partea — nu a lor, ci a tierii, pentru d'a impedece atare crisa.

Caracteristica cea batatoria la ochi a procedurii adoptate la prealtulu locu — e, ca se asculta unulu dupa altulu corifei partiteloru seu ciceloru domniloru, aceia, dintre cari nici unulu nu se se dica, ca nu porta si elu o parte din care din vin'a pentru ticalos'a stare de astadi a tierii.

Dupa noi, poporale, si a nume poporale nemagiare din tierra sunt, cari mai vertosu suferu prin politic'a si administratiunea rea de pana acuma: ore aste biete popora si cu durerile si doleatiile lor — fi-vor considerate, si din cine-va reprezentate?

Ei bine, naltiate si adorate Imperator: pana candu ore numai si numai domni, cei-ce storcu poporale si ruinedia lor'a, pana candu numai ei vor ave grati'a a dreptulu d'a fia scultati si considerati?

Este vorb'a d'a compune unu nou ministeriu, — pentru ce ore alt'a, de alta pentru d'a guverná mai bine, dupa alte principia, decatu cele de pana acuma? Ei bine: ore totu domni, cei-ce au conclucratu la croirea si esecutarea politicei de pana acuma, ore totu ei se fie a stare a dá svatu si a se inolá si pentru alta cale mai buna?!

Séu ca dora intr'adeveru e vorb'a a schimbarea numai a perului, nu si a rei lupiloru depredatori de turma?!!

S'a ascultat u pana si capulu bisericei catolice din tierra; — candu aflamu acést'a, si candu cetimu despre franchet'a si decisiunea, cu carea se se fie sprimatu Eminentia sa nainte monarchului, ni se sfasia anim'a, ca — dintre prelatii nostri nici unulu nu e indemana, si ni vine se plangemu amaru ca — nici Msale, nici consiliariloru sei — nu li-avenitu a minte de a dora natiune a tierrei, de cele aprupe trei millione de romani, cari dau 50,000, si in casu de nevoia — si 100,000 de bracia, credintiose aperiatorie de Tronu si de patria, si cari de o mia de ani si pana astadi — pentru acestu pamentu au versatu sange si sudori, alaturea si de opotriva cu magiarulu si cu macar cine altulu!

Ei bine: pre acésta natiune n'o atingu relele si gresielele trecutulu si presintelui? seu dora ca — mai pote essiste unde-va astadi absurd'a credintia, ca domni magiari, ori cari, ori din care clasa seu partita, ar fi calificati d'a representá naintea Msale pre natiunea romana?!

Ha, ce amara ironia!

Noi scimu, si — suntemu convinsi ca scia si Msa — de o mare si afundara deschisa in corpulu patriei, de cestiunea Transilvaniei, identica cu a essistintiei, culturei, progresulu materiale si morale alu Romaniloru de sub Coron'a Stulu Stefaniu; noi scimu, si — suntemu convinsi, ca scia si Msa, cumca pana nu va fi vindecata acésta mare si afundara, seriosu nici vorb'a nu pote se fie de insanetosiarea statulu ungurescu: er bine, dora nu se intentionedia inca insanetosiarea statulu nostru? — Séu ca dora intr'adeveru este vorb'a numai ca — cum se apucamu, se perimu catu mai securu si mai curendu?!

Noi fiindu convinsi ca despre adeveratulu reu, adeverat'a nefericire a tierrei si a poporaloru, Msa nu pote primi adeverate si complete desluciri de la domni magiari, preocupati numai si numai pentru clasa si interesulu propriu si specialu alu lor, si cari propriamente au causatu reulu, — ni tienemu de detorintia a loialtatei nostre, a ni redica vocea si a reflectá pre cei de susu, ca — gresiescu érasu, trecendu cu vederea po-

porale nemagiare si pre adeveratii fruntasi ai lor.

Dar noi mergemu mai departe si spunemu dreptu, ca am fi doritu, ca — metropolitii nostri si nechiamati se fie fost aicia si se-si fie facutu cale la Tronu, si se fia spusu Msale purulu adeveru, francamente si respicatu:

„Maiestate pre gratiosa! Natiunea romana cea atatu de fidela, de atatea ori laudata de M Ta pentru credintia si sacrificiale ei, pentru cari de atatea ori cu cuventulu si cu subscrierea imperatesca i-ai apromisu respectare si considerare, de siepte ani, de candu cu sistem'a de astadi, n'are decatu suferintie si lacrima: Maiestate, indura-Te de ea, ca se se indure Imperatulu cerescu de Imperat'a Ta!“

Noi suntemu convinsi ca — astfelin de pasu, cu astfelu de cuvinte — din anima si dupa curatulu adeveru, n'ar fi lipsitu a produce efectu. Insa — asiá se vede, ca inca nu am ajunsu a avé pastori cari astfelu se-si pricepa si implinesca detorintia pastoriei; astfelu se profite de dreptulu, titulu si rangulu de consilieri intimi ai Msale, de cari se bucura, cu cari — atata se mandrescu!

Deca deci dicemu si atingemu acést'a o facemu macar pentru viitoriu, intru carele cautá se speramu — mai multu de catu in presente.

Deákismulu,

Ce a fost si ce este elu?

Rogamu pre stimabili nostri cetitori, decu li va fi cu potintia, pre cum credemu ca li va fi, se-si aduca a minte si se si-le adune si formodie intr'o icona viua a representatiunei lor — tote cate noi de siepte ani in coce, dia de dia am adunatu si insiratu in colonele foiei nostre, despre tendintiele, vorbele si faptele domniloru magiari, stepanitori absoluti ai tierii, si — vor ave naintea ochiloru mintii genuinulu tipu, celu mai deplinu, mai acuratu portretu alu Deákismulu, cum elu s'a nascutu prin rafinar'a diabolésca; cum elu prin mintiuna si insielatiune, prin coruptiune si fortia fisica s'a latitu peste tota tier'a, dar — mai vertosu la mai puciuu priceputele si mai fora crutiare apesatele

popora nemagiare; cum elu astmodu a inveniatu tote clasele si referintiele publice si private, a instrainatu pre frate de catra frate, pre clasa decatra clasa, pre biserica de catra biserica, pre natiune, decatra natiune, semenandu ne'ncredere si ura, de susu pana diosu si de diosu pana susu, si cum in fine elu, pentru ca acésta societate demoralisata si sfasiata s'o pota tiené la o lalta si sploatá pentru scopurile egoistice si perfide ale clicei, a impoverit'o cu sarcine ne mai pomenite in tierra si a pus'o sub poterea discretionaria a unei turme de 31,000 de functiunari publici, toti sub directa influintia si controla de susu, toti cu spad'a lui Damocle de a supra capulu, amenintati — catu nu vor urma orbisii caile si scopurile domni lor de la potere!

Acestea improspetandu-si in memoria si intipuire, stimabili cetitori vor pricepe — cum s'a formatu deákismulu, si — ce propriaminte este elu si cu armat'a cea mare de mameluci, carea — din Cas'a Dietei si din cancelariele ministriloru pana diosu la primari'a seu comand'a din satu — n'au cunoscutu si n'au avutu alte privintie naintea ochiloru, decata — a ascultá, a face orbisii, cea-ce — cu cale, seu fora cale, dupa lege seu chiar in contra legii, au comandatu de a dreptulu, seu si numai prin sibpte si semna au pof-titu domni de la potere.

Siepte lungi ani de dile — a mersu, s'a practicat acést'a oblu, precatu adeca numai au ajunsu poterile domniloru si a uneltelor loru orbe — de a apesá si a storce pre bietele popora; si — acésta politica, acésta libertate magiara domnesca, numai atunci se impedece si se baga de séma, ca — nu merge bine, candu dupa apesarea pre fortia — senti scadiendu-i poterile, si prin storcerea pre peste mesura, afla ca a dessecatu poterile tierii si nu mai este de unde storcee!!

Deák Ferencz, marele patriotu magiaru, „intieptulu tierii,“ la 1866, candu monarch'a si cu Domnitoriulu ei, in urm'a desastreloru de la Sadowa, causate parte mare chiar prin conspiratiunile domniloru magiari, s'a inoitu cu cei din Viena, a impartí monarchia in doue si a dá partea din coce de Laita pre manele, in gur'a domniloru magiari, pentru d'a-ii

FOISIÓRA.

«Romanii»

Originea, limb'a si repartitiunea loru etnografica.

(Fine.)

IV.

Romanii considera limb'a lor de cea pretioasa ereditate a lor de la strabuni. Acésta limba, precumu amu mai spusu, e tota latina. Adi nu se mai vorbesce, cea-ce in modulu de naiu a sustienutu serbulu Sava Sava, ca Romanii ar fi Slavi amestecati cu ore care elementu italianu. Indata-ce studiada si cunosce cineva limb'a romana in astaiu, afla adeveru incontestabilu, cumca cea trebue se ocupe locu intre idiomele private din latina, langa frances'a si itali-ana. Caus'a, ca acestu adeveru a fostu reu cunoscutu de straini, n'a fostu decatu alfabetulu slavu, pre care Romanii lu-intre-untiau, si pre care abia in a doua diumetate a acestu seclu l'au eschisu. Sub acestu vestimentu strainu, nu poteai cunosce usioru abia Romei. —

Romanii au conservatu ore cari particularitati din latin'a cu mai multa fidelitate de catu italianii si francesii. Ce e mai multu, intre poporale romanice ei au pestratu inca si declinatiunea. Pe langa aceste resturi a declinatiunei, ei au pastratu doue trasure caracteristice, cari dau limbei romane, intre celelalte limbe nascute din cea latina, cu totulu alta fisonomia. Aceste doue trasure caracteristice sunt antaiu, essistinti'a duoru vocali surde, pre cari in lips'a de alte semne diacritice, le representamu prin *ê* si *á*; a doua, postpusetiunea articulului. Sonulu *ê* se produce prin o emisiune de voce, care bate fale'a superióra (os maxillaire supérieur,) si cu gur'a aprupe inchisa; stá aprupe de vocal'a e in cuventele germane Vater, Mutter etc. acestu sonu se afla si in limb'a albanesa; sunetulu i vine din fondulu pieptulu, si nu pote fi emisu numai cu o intaritare energica, dintii (falcile,) la inceputu acusi inchisi, inainte de a se deschide pentru a dá cursu aerului; acestu sunetu se afla si la Bulgari. Mai departe postpusetiunea articulului (omulu omu + lu) = hominem illum; mulieru (mulieru + a) = mulierem eam; caselu (case + le) = casae illae, inca vine in limb'a albanesa, si inca si in cea bulgara, unica dintre limbele

slave, care a schimbatu pronumele demonstrativu in artielu.

E cunoscutu, dupa thesa generala, ca idiomele seu limb'a poporaloru barbaro, cari au adoptatu limb'a latina, au influintiatu indirectminte asupra limbei romane, si cumca acolo, unde cuventulu primitivu au disparutu cu totulu, sintasea straina, pronuncia locala si accentele diverse — au decisu asupra forme noiue, primite prin latin'a decompusa. De aci se explica diferintia între limb'a francesu, italiana si spaniola. Acésta regula a trebuitu se aiba aplicare si in Dacia, ca si aiuria. Dlu Miklosich totusi a supusu, ca cele doue caracteristice indicate mai susu trebue se fia remasu din limb'a Daciloru, si ca acésta, pote fi, de aprupe parinti ai Albaniloru, au facutu se sentiésca influintia loru pana si Bulgarii.

Ori cum se fia, noi nu scimu repetá destulu, ca fondulu lessiconulu romanu e intregu latinu, precum si gramatic'a insasi. Cuvente imprumutate din limbele vecine, slava, gréca, turcéca, magiara si germana nu potu schimbá natur'a propria a limbei romane. Aceste cuvinte s'au strecuratu in limba prin relatiunile de tota diu'a a poporaloru între sine si variédia dupa tinenturi,

fara ca elementulu primitivu se se fia alteratu. Trebue se observamu, ca între tote limbele romanice, acést'a, a Romaniloru, e mai puciuu impartita in dialecte. —

V.

Dupa aparerea opuriloru lui Samuilu Klein (Micu,) Molnar, Sincai si Petru Maioru, cari au inauguratu sciintia limbistica romana la finea secului trecut si cu inceputulu celui presinte, aceste studia au facutu progrese insemnate. Indata la inceputu s'a lucratu pentru inlocuirea literiloru cirile prin alfabetulu latinu, inse acestei intreprinderi n'au intardiatu a se ivi dificultati. Romanii aveau o ortografia stabilita si aprupe constanta, cu literile slave; reformatorii au avutu pecatulu de a nu se margini la o simpla transcriptiune, ci de a lapeda deodata tote cele ce au adatu gat'a, prin introducerea unui sistemu etimologicu, care reducea si cuvintele cele mai vulgari, daca era posibilu, la radecina latina. — Nemica n'a fostu mai imprudentu, decatu o incercare de asta natura. Limbele, cari au ortografia etimologica, d. e. frances'a, au ajunsu la acést'a prin o schimbare nesentibila; acésta ortografia se justifica istoricamete. Candu acésta traditiune

satură și impacă, ca să nu mai conspire în contra Tronului și să nu mai atace și espuna pericolului monarhiei. Parolă a fost: legalitatea, dreptul istoric, dreptul de stat. Adeca — totu aceea, cu carea a domnit Austria 15 ani absolutmintă!

Totu aceea, sub care și pre aiuriă s'au facutu de multe ori cele mai mari hotie tiereloru și poporaloru; totu aceea cu care astadi din colo peste Laita — Cehiloru și Poloniloru și Sloveniloru tocmai se denega autonomiă tiereloru loru. De unde se pôte pricepe, că — ce valoare morale are propriamente acea parola. —

Vorb'a e, că — pentru dreptulu ce Deák l'a căstigatu domniloru magiari d'a face din cōce de Laita, ce loru li place — nerestrinsi, — pentru acestu dreptu ei, domni magiari, au trebuit să garante die acelasi dreptu nemtiloru de peste Laita facia de natiunile negermane, de trei ori mai numerose de din colo; catra acest'a au trebuit să primisca o grea detoria de stat și să acorde o grea cote, peste 30 de millioane florini pe fie-care anu — pentru spesele comne ale Monarhiei; dar — pre cum nōa ni se impare, spre mai mare dauna a tierii, au trebuit să adōpte unele principia politice, cari nu sunt de cātu ciarlatanismulu politicu, reactiunea imperialiata, și cari — mai curendu sēu mai tardiu, de a dreptulu trebuiau să duca la ruina tier'a și poporale, precum intr'adeveru s'a și intemplat, cea-ce astadi nu se mai pôte ascunde și negă.

Ēta „deákismulu“, carele s'a predicatu și propagatu — și la noi — din tōte poterile, cu tōte medilōcele, pana și in sant'a biserică, prin unii santiti capi ai ei — Ēta intieptiunea lui Deák, carei — totu dupa acea morala — s'a ingagiatu multi — multi și dintre ai nostri barbati de frunte, spriginindu-i peatōsele și daunōsele scopuri pana și prin denunciarea și persecutarea cea mai nomenōsa a nōstra, a intregi opositiuni nationali, care opositiune nationale nu avea și nu are altu scopu, decātu d'a paralisă venimulu mortiferu, scopurile ruinatōrie de morala, de patriotismu și de popōra, și d'a salvă scopurile umanitatei: cultur'a, libertatea, progresulu!

Astadi Deákismulu, dupa ce a ruinatu tier'a și poporale, ajungendu-si adeca scopulu logice și moralei sale, — elu insusi a pornitu spre dissolutiune, — sciti buna ōra casu unu nuoru de locuste, carele descarcandu-se asupra unui tēnutu, dupa ce l'a depredatu totalmintă și nu mai are incatr'o a-si indreptă cursulu și activitatea sa muncitōria, se sparge in rojuri mai mice, cari se ataca și mananca ele intre sine, pana se prepadescu de totu!

Ei — deca cineva doresce a cunōsce, că — cari au fost principale conduce-tōrie ale deákismulu? — de unde și a suptu intieptiunea sa — mare patriotu și invetiatu Franciscu Deák? — apoi noi, Ēca am descoperitu și aretāmu isvorulu și esemplele.

La anulu 1845, Max Stirner a publicatu in Lipsa o carte, ce are și sustiene — cu tōte cele mai rafinate arme ale mintii omenesci tem'a:

„Individulu unicu și — proprietatea lui.“

Acēsta tema o splica acelu opu in urmatoriulu intielesu:

„Tōta credinti'a nōstra despre Ddieu, vertute și dreptate, este numai unu prejudețiu, (o credintiă desiertă;) cāti omulu fiindu animalu și substandu legiloru animalice, intocma ca și ver-care altu dobitocu — n'are, nu pōte să aiba vr'o chiamare mai nalta, vr'o chiamare — asiă numita „morale“, și prin urmare — nici vre-unu feliu de obligatiuni facia de semenii sei. Supremulu seu scopu e: egoismulu seu absolutu, adeca interesulu, folosulu, placerea sa și — numai a sa.

De unde urmēdia că: Ori-cine pōte sēu scia, ori in ce modu, să ocupe unu lucru, sēu sē-si supuna pre altulu, acēla alu lui este — ori pana candu, ori in ce modu lu-va pōte pastră.

De aci devis'a: „poterea primēdia dreptulu;“ o devisă astadi mai peste totu tēnuta de cei dela potere. —

Nu incăpe indoiēla, că și guverniale austriace, cāti s'au perondatu de la 1848 încōci, au urmatu acest'a-si nemorale, ma chiar spurcata doctrina; nu incăpe indoiēla, că — și celelalte guverniale, mai vertosu monarchice și aristocratice, tēnu la acēsta diabolēca invetiatura: dar — pana ce regimelu mai tari, mai culte și mai intieptate, fōrte se ferescu ca lumea sē li vēda și cunōsca dobitoc'ă, și — ori unde aplica acele principia infernali, le aplica cu mare reserva, cu linguriti'a — cum am dice, — pricependu ei bine, că sunt mai multe dile, decātu cārnat; — regimelu ōmeniloru cinici, prosti, semi-selbateci, se folosescu de ele oblu, cu vēdr'a — precum o fecera de siepte ani in cōce domni magiari și cu deákistii nostri, — firesce, pentru că acēsti ōmeni prosti și rei și slabi, tocmai pentru nepriceperea și slabitiunea loru — iute vor a ocupă, a supune și inghitit tōta lumea! Dar tocmai prin acēsta lacomia, prin acestu escesu brutalu, atari ōmeni cu atātu mai curendu taberescu și se facu neposibili. —

Asiă credem, că dupa acēste espicatiuni și desluciri, fie-cine dintre onorabili nostri cetitori va pricepe deplinu că — ce a fost și este deákismulu, și cum a ajunsu acolo, unde se afla, la dissolvare.

Budapēsta, in 11 martiu 1874.

In Senatulu imperiale din Viena Cas'a reprezentantiloru, dupa o desbatere generale de patru dile, dupa-ce dintre insemnati la cuventu 68 de deputati, vorbira 28 și vorbira și duoi ministri, anume celu de resortu alu Cultulu și ministru presiedinte Auersperg, luni-a trecut se fece votare nominală in generalitate și cu 228 voturi contra 72 se decise luarea in consideratiune, incependu-se marti desbaterea dupa paragrafi.

A fost lupt'a acest'a in celu mai mare gradu interesante, dar nepermitendu-ni spaciulu a ne ocupă de ea asta data mai pe largu, ne rezervămu a o apretiu in nrulu viitoriu dupa insemnata ei. —

Din strainetate amintimu numai atāt'a că in Spania lui Serrano a succesu așpune stavila inaintării Carlistiloru și a restitui statulu de mai nainte, reocupandu positiunile de la Somorosto, de unde se respinsese armat'a republicană nainte de 14 dile. —

Budapēsta, in 10 martiu n. 1874.

De parte se fie, că reporturile prin foi, coniepturile și totu feliu de combinatiuni despre intrevēnirea Monarhiloru și diplomatiloru la Petropole — se fie incetatu a interesă, și respectivmintă a alarmă lumer.

Acusi-acusi ēsa la lumina cāti o versiune, carea se dă ca din informatiune competinte, și provōca desbateri și spargeri de capu in cercurile politice.

Pre noi mai vertosu ne interesēdia cele-ce se suna despre Oriente; apoi chiar despre acest'a — se suna mai multe!

Peste totu mai nime nu vrē să admită, că in privinti'a Orientulu nu s'ar fi facutu tocmele și invoiele positive și precise. Nime nu crede, că s'ar fi fost cu potintia, ca Franciscu Iosifu și Alessandru, și Andrassy cu Gortiacofu să se fi intalnitu măcar și numai de trei ori la olalta, foră a fi vorbitu și a se fi intielesu despre cestiunile pendinti și — asiă dicendu ardiende din Oriente, despre eventualitatea dissolutiunei totali a Turciei, despre tendintiele de emancipare ale Bulgariei și Bosniei, despre planurile de totalē emancipare a Rōmaniei și a Serbiei, și de expansiune a Greciei, etc. etc!

Si — tōte faimelle ce se respandescu prin foile, atātu cele germane și angle, cātu mai vertosu prin cele franceze, mergu cam uniformu intr'acolo că: Ambii Imperati, sēu ambele Imperatie, s'ar fi intielesu și respective ingagiatu, a se tēnē neutrali facia de evenimentele ce se prevedu in Oriente; adeca: a lasă pre popōra ne-influintiate, să lucre cum li va veni bine.

Acest'a — deca ar fi asiă, ar fi unu mare favoru pentru crestini de sub turcu, și a nime pentru tierelle — in fapta emancipate.

Iuāmū cunoseintia la acestu locu, despre o depesia telgrafica din Petropole, cu datulu inca de 24 febr. care depesia atunci percurse colōnele tuturor foiloru vieneze și suna:

„Sa discutatu intre barbati de statu ai Austriei și Rusiei dreptulu Romaniei — preț se scie — contestatu de Turcia, d'a isch tractate cu tierelle straine, mai departe dreptulu de ereditate alu Hohensollerniloru in Romania și parerile s'au intalnit in intr'atāt'a, cāti tēnsele acele drepturi nu sunt in contradicțiōne cu tratatulu de Paris, și asiă d'ar cāti pōtū intrevēni in favōrea acelor.“

Va să dica, in Petropole s'ar fi recūsoutu in dōue directiuni dreptulu de succesiōnitate alu Romaniei. Cerculariulu dlui Barescu ar fi triumfat!

Timpulu ni va dovedī, ce este adeveru in cauza. —

Diaru despre oris'a ministerialu

Sub acēsta rubrica avemū să insemnă pre scurtu, cele ce se petrecu din dīa in dīa in caus'a ministeriulu regiu ungeru, dupa-ce tōte scirile suna, cumca procesulu nu are să se curme cu un a cu dōue, ēr acōm cāti cum are să fie deslegatu, chiar nime nu arōga a scī.

Domineca demanēti'a, in 8 a curintei, s'indū Msa Imperatulu și Regele in Capitala Ungariei, indatu pe la 10; ōre ministru presiedinte Szlavy a fost primitu in audiinta, carea se fie tēnutu aprōpe dōue ōre, unu capulu cabinetulu de pana acuma se fie defasiuratu Domnitoriulu situatiunea — a tierii și a partiteloru, și se fie fost ascultatu cu tōta atentiunea.

Resultatulu a fost, că ministru presiedinte a morsu apoi de adreptulu in consiliu ministriloru, unde pe locu s'a compus și subscrisu rogarea de demisiune, carea dupa mediadi ēr ministru presiedinte a dat'ia man'a Msale.

Dupa svatulu lui Szlavy, — unii vorbesc cāti și alu lui Andrassy, Maiestatea Sa adoptatu procederea, d'a ascultă mai acōm de tōte pre corifeii tuturor partiteloru fractiuniloru mai insemnate. —

Luni in 9 a curintei, la 11 ōre, a fost primitu in audiinta baronulu Sennyey; la 1 ōre a fost primitu Col. Ghyczy, ēr la 1 ōre presiedinte Casei deputatiloru Bittó. Ascultarea fia-cārui a tēnutu cam diumetate, pe la trei patrarie de ōra. Dar — pe langa acest'a a mai fost chiamatu și ascultatu primetele Ungariei, cardinalulu Simor, precum se afirma, nu chiamatu, ci venit de sine, despre ale cārui respicatiuni, a nime in contra lui Tizza K. și a calviniloru, ieri demanētia era pline foile, cari faimē inse in „P. Lloyd“ de ieri s'ar se desm nira categoricu.

Totu ce s'a potutu rescī pana ieri s'au despre acēste audiintie e, că Maiestatea Sa s'a marginitu intru a intrebă si ascultă, și — numai din agerele și multilateralele intrabari au dedusu cei ascultati, cumca Domnitoriulu are cunoseintie pana in minutii despre greutătiele și incurcaturele din tiera.

De vre-unu ingagiamentu nici vorba!

istorica nu existe, e consultu a remanē pe langa o simpla transcriptiune fonetica.

Romanii nu s'au potutu uni de la inceputu, pentru a parasi acelu principiu. Astfeliu s'au formatu trei scōle, cari inca și adi disputa pe acestu terenu. Prim'a scōla, care a avutu de primii capi pre Sincai și Maioru, și acārei doctrina a desvoltat'ō cu o adeverata auctoritate Dlu T. Cipariu, se tēne strictu de etimologia, foră a tēnē contu de fonetica; acēsta scōla prevalēdia in Transilvania și Ungaria. A dōu'a se basēdia asemenea pe scriptele lui P. Maioru, și domnesce in principate; apertoriulu infocatu alu acēstei scōle e adi dlul T. Maiorescu. Acēsta scōla face unu compromis in sistem'a etimologica și cea fonetica; voiesce a se inaltă la etimologia, inse admite intrebuintiarea coditeloru accesorie, (signes diacritique), destinate pentru a usioră — deca nu scrierea, celu pucinu cetirea. A trei-a e scōla din Bucovina, care are de magistru pre Pumnulu. Acest'a pretinde a fi strictu fonetica și cu tōte acēstea, ea comite inconscintie, etimologismu curiosi. Citāmū numai unu esemplu: cuventulu latinu dies, (acus. diem,) se dice romanesc si (cu articlu ziua). Acestu cuventu in Transilvania și Ungaria se serie di; in Ro-

mania d = z primescē unu semnu di, in Bucovina ar trebui să se serie simplu zi, inse elevii lui Pumnulu conserva pre d primitivu și scriu di. —

Nu e usioru a prevedē, cum voru est Romanii din acēsta confusiune cu atātu mai mare, cāti mai exista inca multe sisteme secundarie, și pentru că alfabetulu cirilu n'a disparutu inca preste totu, elu e in usu in Besarabia și adi, ēra Romanii din Macedonia intrebuintiēdia, cea mai mare parte, caracterile grecesci. Dictionarele și gramaticelē publicate dupa inceputulu secululu presente, sentiescu fatalmintă lips'a acēstei unitati. Idei'a unei reuniuni sciintifice, a unei Academie nationali, unde se fia reprezentati scriitori din diverse provincie romane, a trebuit să se destēpe. Acēsta Academia s'a constituitu in Bucuresci, unde de la 1867 încōci in totu anulu tēne cāti o sesiune plenaria. Resultatulu obtēnutu pan'acuma — dorere nu e destulu de seriosu.

Adunarea a primitu sistemulu etimologicu a lui Cipariu. Inconvenientulu celu mare a acēstei doctrine e, că nu e accesibilă decātu numai acelor'a, cari au studiatu limb'a latina, și cāti ingreunēdia fōrte instruirea poporulu. —

Intre opurile limbistice mai nōue in loculu primu citāmū Gramatica limbēi romane de Cipariu, (Bucuresci 1871, in 8°), carte, care cuprindē unu numeru mare de observatiuni și instructiuni fōrte pretiose, inse ortograf'a nu permite intrebuintiarea acēstei cārți, decātu numai persōneloru dejă familiarisate cu limb'a romana.

Societatea literaria din Bucuresci a intreprinsu publicarea unui dictionariu, care trebe se cuprinda și analisedie tōte cuvintele limbēi romane; inse și aci, ortograf'a etimologica, mai alesu e deplorabilă. Cāti odata cuvintele cele mai simple, abiă se potu cunōsce, asiă d. e. otislu, e scrisu aciaru, și asiă mai departe. Am mai potē vorbi despre gramad'a de neologismi, in care dnii Laurianu și Massimu, redigatori dictionariulu Academie — au innecatu cuvintele vechi romane. E durerosu, că pentru placerea unui purismu escesivu, eschidu din dictionariu tōte cuvintele, cari nu se potu reduce la radecina latina, pentru d'a face unu glosariu separat. Atāt'a inse credemū destulu despre acestu punctu.

Dintre opurile straine vomu amēnti studiulu escelinte a lui A. Mussafia, despre vocabulumulu romanu, („Comptes rendus des seances

de l'Academie de Vienne,“ 1868,) articlii aculuiasi guvernulu in „Jahrbücher für roman. Philologie,“ „Le Dictionnaire d'etymologie dacoromane de dlul Cinac“ (Francfort-sur-Mein 1870, in 8°), unu manualu fōrte folositoru pentru acēia, cari din departare, voiesce a ivetiă limb'a romana; in fine: „Documents pour servir a l'étude des dialectes roumains,“ recueilles et publiés par M. E. Picot, (Revue de linguistique, 1873.)¹⁾

VI.

Nu ni remanē alta, pentru a inchēdi acestu articlu, decātu a indică pe scurtu, cum e impartitu adi poporulu romanu. Elu s'ocupa numai principatele Valachia și Moldova, reunite de la 1858 sub numele de „Romania,“ ci e grupatu și in Besarabia rusescă, in Transilvania, in Bucovina, in Ungaria orientala și in fine pe malulu dreptu alu Danării. Trebe să insemnāmū, că acēsti din urma au o origine dubia; cei din Serbia și Bulgaria sunt colonte emigrate din Muntenia și cari au trecut Dunarea sub decursulu secululu presente; ceilalti din Macedonia și

¹⁾ A se vedea in „Albina,“ nr. 81 din 2 novemb. 1873, „Unu studiu francecu despre limb'a romana,“ G. Vuia. —

Pre marți în 10 a curintei, au fost chiala palatu: *Majlath G.* presedintele Ca-
susu, *Kerkápoly*, *Tizza K.* și *Csengery*.
ce este din urma duoi se scia, că ei pro-
mante reprezenta ideii de *coalitiune* între
simile mai plecate spre continuare poli-
te pana acuma. Dar *Csengery* fiindu mor-
ru s'a potutu, infacisia. —

Atât'a este, ce se scia pana în momentu
re modulu de procedere în crîs'a de fa-
unde pro coronide numai înca aceea
a adauge, că ieri dupa médiadi dlu
y er a fost peste o ora la palatu și totu
MSa a tramisu pre ministrulu *Wenk-*
la bolnavulu *Deák*, cum vréu a scî foile,
popu a-i anuciá, cumcá doresce a-lu cer-
deca ar fi cu potintia; vedint'a în adeve-
a intemplatu astadi la médiadi, acum se
cá, ma multe ascultári nu vor avé locu,
astadi se va deslega cererea de demie-
a ministeriului *Szlávy* și ya fi numitu
a ministru-presiedinte, carele apoi in-
va intrá în deliberári cu corifeii pentru
punerea noului cabinetu. —

Din tóte câte întielegemu privatu, dar
me din celece se publica — oficiosu de-
convorbirea lui *Tizza*, nu potemu con-
decátu un'a: *sustinerea cu ori-ce pretiu*
aristocratului magiaru echisivu; — o esperiin-
precalificata d'a ne face sè desperámu de
ilitatea consolidárii și securárii esistin-
statului magiaru! —

Partiuni ominóse și periculóse.

Precaudu MSa si cu corifeii dloru ma-
de la putere facu încercári fortiate, de
silitiune între diferitele partite magiare
d'a compune unu ministeriu ér
ivu magiaru și a continuá prin medilo-
acelei coalitiuni — *politica* domnéscă
ana acuma, paralelu — éta ce se intem-
poporu!

Reportámu dupa foile și datele domni-
de la putere.

Dominec'a trecuta dupa médiadi, în
a-nova, djumetate de ore de la bariera
alei, multime de poporu petrecea la
ntu pe unu *Imre Mihály*, meseriasiu
to, care cu dóne dile mai nainte morise în
modu alarmatoriu de spirite.

Pacondu-i se essecutiune de dare pentru
densulu a solvitu 30 fl. în data si a
în terminu de câte-va ore pentru respun-
restului; dar — nu i s'a datu. Acé-
aprima l'a necagitu și elu sè fie isbuc-
în cuvinte injurióse, în urm'a caroru a
apacatu de organele poteriei si aruncatu
obisu într'o pivnitia, continuadu-se esse-
ciune pentru cei 10 fl.

Cu de séra omulu, betranu de 58 ani,
a afluatu mortu, unii diu în urm'a ba-
te a suferitu, alții în urm'a caderii pe
te; organele poterii au respanditu în
lieu, cumcá l'ar fi gasitu *spanduratu de*
vii.

Destulu că poporul s'a inversiunatu și
gendu cu conductulu pre langa cas'a co-
ale, unde, séu de unde a urmatu nenor-

cirea, cine-va sè fie aruncatu o pétra în fe-
restri, de unde în data sè se fie respunsu cu
focuri din pusce, cadiendu unii morti, alții
raniti din poporu.

Poporulu la acést'a a datu apoi návala
asupra locuintei notariului și cancelariei
comunali, de unde locuitorii numai ca prin-
pene au scapatu cu fug'a, dar casele au fost
aprinse și depredate tóte și rescól'a si foculu
abiá s'au potutu potolft tardiu sér'a prin sosirea
mai multoru companii de soldati din Pesta!

Resultatulu: 9 morti, multi raniti și
arestati; ér poporulu pan' la estreme, dar
tîenutu în respectu prin armata. —

Pre acelasi timp, candu în Pesta-nóue
se petreceau acele scene, în modiloculu Pestei,
în gradin'a *Beleznay*, incepuse tocmai a se
aduná multime de lucratori, convocati fiindu
la unu *meeting*; abiá însa sosisera vr'o 1000
candu éta se infacisiedia în modiloculu loru
supremulu capitanu civicu, ca capu alu poli-
ticii, și prin dorobanti inarmati cu sine
ocupa tribun'a și sparge prin baionete adu-
narea, cu cuvintu că, ea n'ar fi fost pre-insi-
nuata dupa form'a legii. Lucratorii inver-
siunati parasescu localitatea, intonandu *Mar-*
selleisso, și amenintiandu că — dominec'a
viitória se vor infacisia 10,000, și apoi vor
vedé, cine va cutesá sè-ii mai sparga!

Cumcá lucrulu nu s'a luat de gluma,
dovéda este avisarea prin guvernulu a coman-
dei militieloru din capitala, ca — pentru unu
casu de lipsa, sè fia gat'a d'a pasi la medilocu
spre demolirea masseloru.

Si — precaudu aceste manifestatiuni
se facu dejá în masse mari, d'alta parte repor-
turile autoritátiloru politice dia de dia aducu
multime de casuri de pretotindeniá, dar mai
vertosu de prin comitatele magiare, și spe-
cialminte din alu Pestei, despre atacuri în
contra securitatei personali și de avere, adeca
despre omoruri și jafuiri!

Ce alt'a va sè dica acést'a, de câtu —
totu atâtea dovédi despre moral'a politiceii și
a administratiunei de siepte ani a domniloru
nostri! —

Diet'a Ungariei.

Siedint'a Casei reprezentantive de sam-
bata, în 7 martiu, sub presiudu ord. la 10
ore n. d. médiadi.

Dupa verificarda protocolulu despre
siedint'a precedente și presentarea mai
multoru petitiuni, —

Ürményi M. interpelédia pre min. pen-
tru Comunicatiuni în privint'a sisterei lu-
cráriloru la drumulu de feru Iaurinu-Sopronu-
Ebonfurt, întrebandu că: are cugetu a rein-
cepe lucrári, ca sè deé poporulu lipsitu —
lucru și cástigu? —

Lukó G. interpelédia pre min. de justi-
tia în privint'a nespusei negrigintie în mai
multe privintie a justitiei în Comitatu
Torna. —

Szederkény N. interpelédia pre min.
presiedinte în privint'a crisei ministeriali,
careea tiene de luni de dile, întrebandu deci

că: datu-si-a, séu are de cugetu a-si dá mi-
nisteriulu demisiunea?

Cele de mai susu interpolatiuni se vor
comunicá concernint loru ministri, ér mini-
strulu presiedinte

Szlávy respunde: Că — deca si-ar fi
datu demisiunea, ar fi tîenutu de detorintia
a insciintia Cas'a; Maiestatea sa însa numai
manedi are sè sosésca, și apoi ministeriulu
i vá substerne rogarea de demisiune. (*Mis-*
care.) —

Se trece la ordinea dile, la petitiuni.

Reportorulu *Molndr Ant.* propune peti-
tiunea din Aranyos-megyec, pentru o banca
nationala unгурésca.

Ací se nasce disputa asupra întrebárei
că: dá-se-va acést'a petitiune ministeriului
simplu, séu cu indrumarea ca câtu mai cu-
rendu sè aduca proiectu de lege în acést'a pri-
vintia.

Dupa ce vorbescu *Helfy* și *Csanády* pen-
tru indrumare, punendu-se întrebarea la votu,
se primese opiniunea comisiunei petitiunarie
pentru transpunere simpla. —

Urmédia petitiunea de asemenea din
Aranyos-megyec, pentru intruducere *casato-*
riei civile.

Comisiunea propune a se trece la Comi-
siunea pentru regularea referintieloru între
biserica și statu.

Irányi D. într'unu discursu lungu aréta
necesitatea deslegárii grabnice a acestei ces-
stiuni, precum și aceea, că Cas'a în iuniu
anulu trecutú dejá a avisatu pre min. de jus-
titia, ca sè aduca unu proiectu de lege pentru
intruducerea casatoriei civile. Cere deci ca
petitiunea de facia sè se deé ministeriului de
justitia cu indrumarea ca, înca în acést'a se-
siune sè aduca proiectu de lege.

Mai vorbescu: *Helfy* și *Simonyi E.*
Matyus și *Csiky* pentru propunerea lui *Irányi*,
ministrulu *Pauler*, *Csemaghy* și *Huszdár I.* con-
tra; în fine.

Tizza K. face o propunere midilicitoria,
ca petitiunea sè se tréca la comisiunea de 27,
dar cu indrumarea, ca în acést'a cesitiune sè
faca propunere cu preferintia.

La votare se primese acést'a propunere
midilicitoria.

Petitiunea lui *Marinu Pislea* din Boso-
viciu se trece la ministertele de finantie și
de arme, pentru de a se luá în considera-
tiune. —

Cu atat'a siedint'a se incheia; cea mai
de aprópe se va anuciá în modulu usítatu.

Brasiovu, în 7 martie n. 1874.

Sunteti rogati, préstumatiloru dd. de la
"Albina", a luá cunoscintia pre scurtu, de
trei aparitiuni memorabili de aici din medi-
loculu nostru.

Una este, că Romanii nostri de unu
timpu în cóce se constituira — mai toti
intr'un'a, pe temeiuu principiului de *solidar-*
itate. Ei — periodicamente tîenu adunári
generali și desbatu ori ce cesitiune este la or-
dinea dilei, și — fie-care membru este oble-
gatu a se acomodá în tîenut'a sa concluseloru

luate cu maioritata. Disciplin'a e rigurósa și
seriósă, cum n'a mai fost candu-va între Ro-
manii de aici și — dejá s'a intemplat un
casu de votu de blamu, pentru unulu carele
a cutesatu a desconsiderá principiulu stato-
ritu. —

Alt'a, ce dóra nu mai pucinu merita
atentiunea publice — e, că în celu mai scurtu
timpu are sè se publice aici o fóia politica-
nationala, (pe semne organu alu Reuniunei
Romaniloru,) sub titulu *"Orientulu Latinu"*,
și sub directiunea colectiva a profesorelui
Dr. *Lapedatu*, u advocatiloru *Arono Densu-*
sianu și *Franculu*. Program'a înca nu e stato-
rita, dar ea nu va intardiá; de ocamdata
numai atât'a se spune respicatu, că are sè fie
organu *"puru nationale"*. Multi sunt cari —
se indoiescu, că ar fi cu potintia — fora pré
mari sacrificia, a redige și sustiené o fóia ro-
mana buna — de parte în próvincia, și —
mai alesu candu se scia că politita nu se in-
vétia în scóla, ér noi barbati de rutina și
esperintia — chiar n'avemu, pre candu d'alta
parte interesele locali nu potú avé farmeculu
d'a interesá și pre inteligintia indepartata.
Dar cu tóte încercarea se va face si — de
ndata ce numerosii nostri dd. comercianti
și meseriasi, ba nici chiar clas'a inteligentiei
— nu s'au potutu cascigá pentru óresi-care-
va diurnalu essistinte, ca mácar unulu sè fie
în fie-care familia, trebue sè dorimu si sè ne
bucurámu de oterit'a încercare, prin carea
demnii nostri amintiti Romani — dóra se
vor dedá a tîené în cas'a loru câte o fóia, má-
car si numai *pre a loru "propria"*, carea apoi
deca cu timpulu, din lips'a de destula sprigi-
nare ar încetá, — dóra sacrificiele aduse ace-
leia, s' vor continuá pentru alta-care-va fóia,
ce le va meritá mai bine.*)

Atrei-a, ce a pusu spiritele în miscare
séu mai dreptu dicendu — în indignare —
e, suspctiunile și atacurile columnióse, cari
se publicara prin unele foi straine și se re-
publicara și de unele ale nóstre — contra
ilustrei și de totu sufletulu romanu aduncu
stimatei *familie mocioniane*, în caus'a impru-
maturiloru de la fondurile bisericesci. Déca
cine-va, apoi Brasiovenii scia sè apretiuésca
atari referintie. și de aceea potú afidá pre
ori si cine, că judecat'a loru unanima con-
damna absolutu pre acci miserabili intri-
ganti, ce nu se sfira a alarmá lumea prin
invinuiru atâtú de próste și nedrepte. Tocmai
Reuniunea Romaniloru a lústu la anima-si
acést'a intemplare și are sè vina cu o mani-
festatiune eclatantmintminte desavuatória a
apueatureloru infame și vatematórie.

*) Noi asemenamu pre Romanii nostri din *Bras-*
iovu cu Serbii din *Panciovu*. Serbii în *Panciovu* nu-
mera ceva paste 8000 da suflete și au la 200 case co-
merciali și 4—500 meseriali. Apoi aci foile serbesci au
aprópe 200 de prenumeranti, *"Zastava"* sengura peste
60, și fóia locale înca mai multi! Potemu incredintia,
ca — precum numerulu, asiá nici starea materiale, nici
cea culturale a Serbiloru din *Panciovu* nu întrece pre
a Romaniloru din *Brasiovu*; totusi — dupa informa-
tiunile ce avemu, noi ná credemu ca pré demnii nostri
Romani din *Brasiovu* se aibe abonate 50 de essemplaria
din tóto foile romane. Ce póte ore se fie caus'a?
R e d.

numiti adeseori *"Cutivlachi"*, (Vala-
boitoux, Romani schiopi,) Romani negri
Tintiari, e forte verosimilu, că sunt
indiatii populatiunei rechiamate în
de Aurelianu.

Éta cum e impartita populatiunea ro-
de suflete

Romania	4.300,000 ¹⁾
Besarabia rusésca	600,000
Transilvania	1.280,000
Bucovina	215,000
Ungaria	1.460,000
Serbia	110,000
Bulgaria și Dobrudgia	100,000
Macedonia, Epiru etc.	400,000 ²⁾
Totalu:	8.465,000 ³⁾

¹⁾ Aci nu întielegemu pe israeliti, cari facu mai
de 400,000, și alti straini asiediatii în Romania
numa 60—80,000 suflete.

²⁾ Romanii din *Istria* nu sunt cuprinsi în aceste
Acést'a populatiune, care ocupa comunele
Berdo, *Sugnevizza*, *Villanova*, *Letai*, *Gra-*
si Sennovik în *Valca d'Arca*, n'a trecutú preste
individi. Acestia sunt Romani, aruncati acolo —
se scie prin ce evenimentu; ei si-au conservatu
le loru originalu și nu se confunda cu Italianii;
a tóte că limb'a loru sémena cu a Romaniloru
ali, postpuectiunea articolulu la el nu esiste. —

³⁾ Aceste cifre se basédia pre date totu num ²⁾

Asia dara Romanii formédia adi unu to-
talu de aprópe 8 milliône și diumetate indi-
vidi.*) Sub impregiurári normale, adeca acolo
unde ei sunt insisi domni preste sine, de
essemplu în *Romania*, se imultiescu în modu
satisfacatoriu. Cu tóte acestea e de lipsa fórté,
ca ei sè fia cu mare atentiune la progresulu
celu face poporul israelitu și germanu; (e
cunoscutu că evreii, facia de Slavi și de Ro-
mani, sunt din nenorocire campionii, séu
propagatorii germanismului;) aceste progrese
sunt atâtú de rapedi, mai alesu în *Moldova*,
incátu vechii locuitoru de o data se potú tredí
espropriatati. În Rusia Romanii se lupta con-
tra rusificárei, și comune întregi, transpuse

straine, și înca și dintre cele straine pre ele mai ne-
favorabili. Dupa conscriptiunile romane, acolo unde
atari au locu, ba de dupa datele culesse de strainii nepre-
ocupati contra Romaniloru, *numerulu Romaniloru este*
— celu pucinu cu 2,000.000 mai mare. Asiá buna óra,
avemu date oficiali, cumcá în *Serbia* traiescu ca la
300,000 de Romani, ér în *Bulgaria* și *Dobrudgia* —
aprópe la unu millionu. Chiar si în Ungaria, Banatu și
Transilvania sunt mai numerosi decâtú ce ii pune dlu
P i c o t. — (Not'a Red. de la Alb.)

*) Noi nainte de 2—3 ani am aretatú, ca nume-
rulu Romaniloru este peste 11.000.000.

Red. Albinei.

prin guvernulu rusescu în locuri îndopartate
peste Nistru, totusi nu se lasa atacate de ghia-
rale acelu!

În Bucovina Romanii sunt aprópe sta-
tionari, de si se paré că sunt pe cale de a
se perde înaintea Ruteniloru și Germani-
loru; în *Banatu*, au castigatu pre Serbi,
pana ce din contra s'au instrainatu prin ger-
mani. Nu se póte ignorá, că cei mai vechi
„pioneri ai culturoi germane în Oriente,“ Sasii
din Transilvania, sunt condamnati a perí, în
urma abortarei, pre care piosii germani
(sasii,) o practica sistematicaminte, pentru
ca sè nu fia constrinsi a împárti averea între
mai multi prunci. —

Representantii elementulu magiaru,
Secuii, nu se semtioscu bino între munti,
pentrucá magiarulu i place la campia, *la*
pusta; în fiacare anu trecu în *Romania* în
grupe câte de 12—15,000.

Guvernulu magiaru din Pesta, la inco-
putu a incuragiatu și incuragiédia póte si
astadi acést'a emigratiune, cu cugetu de a pune
pitiorulu pre teritoriulu romanu, si de a formá
mai tardiu acolo unu radiamu prin aceste
colonii;*) acést'a e o sperantia chimérica.

*) Magiarii au inceputa a cunosce acést'a reta-

Secuii, cari trecu peste Carpati sunt irevo-
cabilminte *perduti* pentru magiari; căci ei în
scurtu tempu se confunda cu populatiunea
locala. Eceptiune nu facu decâtú vr'o 5—6
comune mice de secui, stabiliti în *Moldova*,
pre cari guvernulu unгурescu îi tiene de mare
perdere.

Din acést'a stare a lucruriloru resulta,
că Romanii paru destinati a ocupá într'o dia
întregá Transilvania. Astfelu,ei ar formá unu
corpu, unu centru compactu, și ar poté aspirá
a constitui o *unitate politica*. Ori si ce sè se
intemple, originea, și înca mai multu spiritulu
loru esentialu latinu, care îi face sè nu cerce
aiuriá radiemu, decâtú la fratii loru apuseni,
ii face demni de tóta interesarea și tóta
simpatia nóstra. —

P. Iliesiu.

cire politica, si acuma diuarele loru striga în gur'a
mare contra emigrárii seculoru loru în Romania. —

Atât'a e, ce astadi ne preocupa pre toti aici la noi, si ce — credu că este o invederata simtoma despre aceea, cumca spiritulu nationalu nu a adormitu, ci tocmai din contra — e desteptatu si activu in cea mai buna directiune.

Accea de securu veti fi afiatu de prin alte foi, cumca epidem'ia de versatu a corutu cele mai grele viptime si mai cere si astadi din orasiulu nostru! — (d.)

Aradu, 1. mart. n. 1874.

Onorabila Redactiune! Contandu pre interesarea Dvóstra si ospitalitatea diariului „Albina,” in numele societății de lectura a clericiloru romani de aici, venim a vi reportá următoriele, cu rogarea de a le aduce la publicitate, pentru ca lumea romana să iē notitia de stradiuntiele nóstre, conforme spiritului timpului.

Tenerimea clericale dela institutu nostru teologicu din locu, dupa cum s'a anuciatu in „Lumina,” numerulu 78 din anulu trecut, anca cu inceputulu anului scolasticu 1873/4 s'a constituitu in una societate de lectură formală, pentru scopulu perfectiunii sale nationali si sociale. Ca numit'a societate să-si pōta manifestá activitatea sa in unu cercu mai estinsu, să se puna — asiá dicendu — in coatingere cu publiculu romanu doritoriu si controlatoriu de atare progresu, in a VII. siediintia ordinaria a sa a decisu, a arangia unu cursu de prelegeri si resp. essercitiu publice.

Pre langa dispusetiunile facute, in 3/15 fauru a. c. avuram fericierea d'a essocutá prim'a atare productiune publica in localitatea cabinetului nostru de lectura, care s'a dechisu cu acēta ocaziune.

Program'a satorita in siediint'a ordinaria a XI. prin intevenit'a retragere a reverendissimulu d. presiedinte alu societății I. Gollisiu dela cuventulu de deschidere, si a membrulu Urosiu Ioanovicu dela cuventulu de inchidere, a suferitu schimbare in urmatoriu modu, precum s'a si essecutatu:

1. „Resuntu” de A. Muresianu, cantatu de corulu vocalu.

2. „Cuventu de deschidere,” rostitu de Georgiu Bugariu, clericu d. curs. alu III. si subpresiedintele societății.

3. „Mon'ia lui Burcelu,” balada de V. Alessandri, dechiamata de Dim. Cornea, clericu d. curs. alu II.

4. „Anelulu pierdutu,” cantatu de corulu vocalu.

5. „Despre desvoltarea sciintiloru,” disertatiune de Teod. Pelle, clericu d. curs. alu III.

6. „Mod'a de acum,” dela I. Vulcanu, dechiamata de Petru Popovicu, clericu cursulu alu II.

7. „Venatoriulu,” cantatu de corulu vocalu.

8. Cuventu de inchiere, rositu de I. Rotisiu, clericu cursulu alu II.

Dupa acēta productiune literaria s'a arangiatu una petrecere de saltu, carea pre langa scopulu petrecerei a mai avutu si folosulu unui castigu, căci din sum'a incursa la acēta serata de 83 fl. v. a. dupa substragerea speseloru, a remasu unu restu de 21 fl. 64 cr. care s'a depusu in cas'a de pastrare, si e menita pentru acoperirea speseloru anticipative cu ocaziunea arangiarii viitōrioloru prelegeri si productiuni publice.

Onorabila Redactiune! cu permisiunea Dvóstre:

Totu odata profitam de acēta ocaziune, pentru de a ni implini sacra detorintia, aducendu cea mai caldura multiamitaladuncu stimatatului d. George Dogariu, cunoscutulu de altmintre binefacetoriu alu junimei si romanimei de aici, carele a binevoitu a ni pune la dispusetiune una sala spatiōsa, ce ni servece de cabinetu de lectura. De asemenea multiamim si onoratulu publicu, care interesandu-se de noi, ne a onoratu cu presint'a sa in numeru ne-asteptatu de mare, la amintit'a prelegere si productiune literaria.

Georgiu Bugariu, Dimitrie Cornea,
v. presiedinte. noatriuulu corespondintieloru.

Din Translv. cerc. Lapusului ung. Potana-porcului, in martiu 1874.

(Manifestatiuni imbucurătorie pre campulu desteptărei si culturai nationalu.) Dupa

multe dile negurosa, éta că si in tienutulu acest'a, asiá dicandu desiertu si selbatecu, se ivi o radia de lumina, buna sperantia despre desteptarea nōstra din statulu celu nefericitu alu letargiei in care ne aflam.

Multiamita tie ceriule inalte, că ideia instructiunei si a culturai a strebatutu si in cotulu acest'a alu Transilvaniei — prin stăruint'a unoru barbati romani de bunu sentiu.

Sciindu si cunoscendu o data poporulu nostru — adevorulu celu sublimu, că „cultura e vietia, orb'a mōrte,” pana candu pe flamurá poporulu romanu si in anim'a lui — va stá scrisa acēta deviza si faptele se vor acomoda credintiei, pana atunci nu avem a ne teme de perire, ci din contra potemu nutri sperantia cea mai via pentru viitorulu ce meritam. — Destulu că astadi si la noi se reconōscē că — „fara de scōla nu mai este mantuintia,” pre cum de atâtea ori, cu atât'a caldura ni-a spusu si splicatu amat'a „Albina.”

Din cele premerse pōte va cugetá on. publicu cetitoriu, că voiu a descoperi v' unu ce nou, v' unu lucru mare. Nu este tocma asiá; lucrulu ce voiu alu descrie aci in cativea ronduri — o de o natura pré modesta, dar ca o simtoma a vietii particulare de pre aici, e frumosu si laudeveru, si acēst'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu iniciatoriulu despre care vorbescu, e din cōt'a aceloru individi, cari incātu sciu eu — pana acuma n'a portatu v' o grige si n' au nutritu v' unu interesu veditu facia de instructiunea si cultura poporulu romanu.

Avendu a vorbi despre meritele unui d. notariu comunale, din capulu loculu spunu, că nu am in cugetu a me estinde si a detrage dōra meriteloru altoru asemenea dd. de prin alte tienuturi. Am naintea ochiloru numai aceste pãrti, mie bine conōscute.

Pe candu unii dintre Dni notari cercuali din acestu tienutu nu se mai satura de certe si vatamari personali, atātu cu preotii, câtu si cu alti amploiatu publici, — pe atunci destoicniculu notariu cerc. din Rohia, Nicolau Cosma, si-a intorsu tōta privirea si atentiunea s'a asupr'a celui mai maretiu si mai salutaru scopu, adeca asupr'a scōlei, asupra instructiunei si culturai poporulu romanu din acestu cercu, care — dreptu spunendu, este celu mai lipsitu in privintia acēst'a in tōta Transilvania.

Activitatea sa pe acestu terenu se manifesta atātu prin asprimea si seriozitatea sa fatia cu judii comunali din cercu intru implinirea acurata a detorintieloru loru cătra invetiatori si catra scōla, câtu si prin indemnarea si chiar constringerea parintiloru cu copii obligati de a frecuentá scōla. — Lu-crulu celu dantaiu, fapt'a cea mai laudavera ce testificá zelulu celu neadormitu alu Dlu N. Cosma, pentru de a vedé odata scumpu poporulu seu progresandu in cultura si civilizatiune — este aceea, că densulu, ca nimenea altulu mai nainte in aceste parti — pasi la midilocu, cu tōta tarfa cuventulu, vorbindu poporulu in celu mai frumosu si precisu modu despre puterea cea binefacetōria si marea insemnatate pentru patria si natiune a educatiunei si culturai generale, in astmodu re iubitiu sei sãteni totu de o data indemnandu si la prenumerarea foiloru nōstre nationale publice pentru binele loru, pentru informarea loru despre cea-ce face lumea culta, pentru progresulu si prosperarea loru!

Si pelanga tōte lipsele si neajunsurile, ce impresōra locuitorimea acestui comitatulu in urm'a vitregiloru ani de mainainte, syaturiloru dlui notariu a succesu a mediloci abonarea unoru comune, in câtu, prin acēta fapta se factu bine in dōue directiuni: un'a, căci prin acēta spriginescu diurnalistic'a nationala, carea mai de aprōpe tinde la redesteptarea nōstra, producandu mereu fruptelo cele mai salutari pe terenulu celu imensu literariu si politicu-nationalu; ęr alt'a: facendu bine cu insusi poporulu si respective, cu cei ce cetescu si asculta de doctrinele aceloru diuare. —

Prin acēta pasire si tienuta a sa, dlui notariu si-a atrasu tōta stim'a si iubirea tuturor aceloru ce sciu apretiu unu patriotismu si tendintia seriōsa si sincera pentru luminare si cultura.

Incheiu aceste ronduri a-le mele cu

rugarea cătra ceialalti dd. notari din pãrtile acestea, ca punendu lu o parte certele si vedile personali cele rusinōse si stricatiōse, să urmedie frumosulu esemplu alu colegulu loru N. Cosma, si astfelu să-si faca unu locu de onōre, de amōre si stima in tōte animele cele bune! (C. f.)

Bosovicu, cott. Severinu, 5 mart. 1874

Ieri si alalta-ieri avuram norociere a primu in medilocu nostru pre dlui procuroru regiu din Caransebesiu, venindu a visitá, din puntu de vedore alu oficiulu seu, judecatori'a regia de la noi.

Domni'a sa dupa-ce si-implini misiunea oficiala, cercetá preotimea de aici si pre Domnulu primariu comunalu, facandu inca mai nainte vediu'a sa si dlui substitutu judecercualu, sēu propria de pretura.

Portarea acestuia organu de administratiune facia de procurorulu regiu fū atātu de necuviintōsa, in câtu suntemu siliti a dechiará, că dēca nu eram noi convinsi mai de-tempuriu despre barbat'a si caracterulu Dlu procuroru, portarea substitutulu pretore pōtea se destepte banuele despre dlui Procuroru regiu.

Ca de dovēda despre neplacerea nōstra facia de acea portare, nu pregetam a respici in facia Onoratulu publicu, că naltulu guvernulu cu medilōce de diumetate, la noi in granitia nu va ispravu multu, pana atunci numai se va discreditá si ne va instrainá, pana candu conducerea administrativa o va concredre totu numai strainiloru ingamfati, cari nu ni conōscu nici limb'a, nici datenele, ci se ineredu numai sabiei si metodulu absolutisticu militariu.

(Unu Martoru.)

Neologu.

In 21 februaru c. v. fū petrecutu cu tōta pomp'a la loculu de odichna eterna — Ioann Stefanovicu, pré demnulu parochu din Tierova, in comitatulu Carasiului, carele dupa unu scurtu, dar greu morbu de 4 dile, in 19 alu acelei lune reposá intru Dlu, in etate de 56 de ani, deplansu de duoi frati ai sei, unulu preotiu si așesore cons. in Mutniculu mare si celu alaltu notariu comun. in Birchislu, precum de totu poporulu câtu l'a cunoscutu, juru imprejuru; căci de 27 ani ai preotiei sale pururia a fost reconōscutu ca unu barbatu — Crestinu si Romanu de o potriua zelosu. Să-i fie tieren'a usiora! —

Conchiamare.

Societatea „Petru-Maioru” tie-ne domineca, 15 martie, la 4 ore d. a. siediintia generala estraordinaria, la care se invita cu tōta onōrea intrēga tenerimea romana din Budapesta.

Budapesta, 11 mart. 1874.

Gavrilu Mihályi, mp. P. Hiesiu, mp.
presiedinte. secretariu.

Responsu:

Tutorora cari in timpulu mai nou ęr ni tramisera corespondintie si articli cu gramēda, a nume pré pretiuntiloru dd. din Bocsia, Sibiu, Borsasca si Cubinu: In marea imbaldiea de materie, trebe se presentam catu numai se pōte, dar — curendu totu vom publicá. —

Publicatiuni tacsabili.

„ALBINA”

Institutu de creditu si de economii in Sibiu.

Liberarea actiuniloru definitive ale intitutului nostru va urmá incependu cu 31 ale curentei. Domni actionari ai nostri, cari au respunsu tōte ratele de actiuni, sunt rogati a tramite franco la subscris'a Directiune, strad'a macelari-loru nr. 30, certificatele loru de actiuni impreuna cu cōlele de cuponi si cu tōte adevorintiele interimali de solvire, insemnandu tōtu o data locuint'a si post'a ultima, unde se li se tramita actiunile definitive.

Scrisorile si pachetele nefrancate — nu se vor primi.

Sibiu, 6 martiu 1874.

1-3 Directiunea institutului.

Concursu

Cu descisiunua venerabilulu Com. plenariu gr. or. din Aradu, dd. 5 febr. c. Nr. 1346 ex 1873, enunciandu-se resp. si resp. contopirea ambeloru parochie v. din Ohaba-forgaciului intr'un'a; si prin anulandu-se alegerea de preotii, ce s' a eșeptuitu acolo, la 23 sept. 1873, pentru plinirea aceloru dōue parochie: prin se deschide concursulu pentru deplinire rochioi acum un'a, cu terminu pana martiu a. c. in care d' se va tienē greea.

Emolumentele sunt: un'a estravilana, venitele stolari dela intrēg muna bisericeșca, carea constá din 3 case, cu o poporatiune de 1780 de suf. afara de acēst'a birulu, cāte un'a mesu cucurudiu in bōmbo, dela fiecare casa.

Doritorii de a ocupá acēsta parochie sunt avisati, recoursele loru, adrosate Com. tului par. gr. or. din Ohaba-forgaciului, pre prefriptulu terminu, a le sustene par. protopopu tractualu, Georgiu Cratiunescu Belintiu, post'a ultima Kissed.

Este de observatu, că in list'a de dididati, numai acei recurenti se vor cari pe langa testimoniale despre absolv cursuriloru teologice, vor produce a moniulu de calificatiune pentru parochie frunte.

Ohaba-forgaciului, 24 fauru n. 1874.
Comitetulu par. gr. or. v.

In contielegere cu mine:
Georgiu Cratiunescu,
protterulu tract.

1-3

Insciintiare.

Afara de opurile mele: „Istoria rala, impreuna cu Fiic'a”, si „Istoria Uriei,” cari constau cāte 15 cr. — au mai tocma de sub tipariu: „Legile biserice cuprindiendu 1: Directariulu, (Pravil 2: Nomocanonulu, 3: Canonēle sãntiloru par singulari, 4: Epistoliele Sinodulu afri catra Pap'a Romei; culesu de Melistiu ghiciu, protopresviterulu Thimisorii. Pre acestui opu e: 1 fl; dupa 10 esemplu dă 1. Rabatu. Se pōte procurá prin totu protopresviteri, prin librariile: Polacul Temisiōra, Adolfulu Auspitz in Lugosiu, Chereru in Oravitia, si de la autorulu.

2-3 Mel. Dreghiciu,
protopresv. Temisiōra.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorēscu comun'a Petroasa, protopopiatulu Fagetului in acēta se escrie concursu, cu terminu de 6 septemane dela prim'a publicari „Albina.”

Emolumentele sunt: 63 fl. in bani, meti de grâu, 20 meti de cucuruzu; 70 de clisa, 100 lb. de sare, 12 lb. de lumina 8 orgii de lemne, cartiru cu 1/2 jugera gradina.

Doritorii de a cuprinde acēst'a stati sunt avisati, ca recoursele loru, instructiunsensulu statutulu org. si adrosate comitatulu parochialu, să le tramita rss. d. Atanasiu Iovicu, protopopu in Fagetu.

Petroasa, in 18 ianuariu 1874.
In contielegere cu dlui protopresviterulu
3-3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorēscu din Drinova, protopresv. Fagetulu, se escrie acēst'a concursu, cu terminulu de 6 septemane dela prim'a publicare in „Albina.”

Emolumentele sunt: 63 fl. v. a. in 10 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 60 de clisa, 100 lb. de sare, 12 1/2 lb. de lumina 8 orgii de lemne, 2 jugere de pamentu totu; cartiru cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acēst'a stati sunt avisati, ca recoursele loru, instructiunsensulu statutulu org. bis. adrosate Comitatulu parochialu, să le tramita Dlu Ioanovicu, protopopu in Fagetu.

Drinova, 7 fauru 1874.
In contielegere cu Dlu protopopu:
3-3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatorēscu com. Juresti, protopop. Fagetulu, prin se escrie concursu cu terminu de 6 septemane dela prim'a publicare in „Albina.”

Emolumentele sunt: 63 fl. v. a. in 10 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, 60 de clisa, 100 lb. de sare, 12 1/2 lb. de lumina 8 orgii de lemne si cartiru cu gradina legumi. —

Concurrentii au a adresa recoursele instructiune in sensulu statutulu org. catra Comitatulu parochialu, si a-le tramite la Atanasiu Ioanovicu, protop. in Fagetu.

Juresti, 8 fauru 1874.
In contielegere cu Dlu protopopu tract.
3-3 Comitetulu parochialu.